Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi lelujen turvallisuudesta U 53/2023 vp

Talousvaliokunta 27.10.2023

Erityisasiantuntija Tuomas Kallio

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö ja tavoite

- Komissio antoi 28.7.2023 ehdotuksen asetukseksi lelujen turvallisuudesta ja leluturvallisuusdirektiivin 2009/48/EY kumoamisesta (COM(2023) 462 final).
  - Leluturvallisuusdirektiivi muuttuisi EU:n asetukseksi.
- Ehdotuksen päätavoitteena on varmistaa lasten turvallisuuden mahdollisimman korkea taso ja mahdollistaa lelujen vapaa liikkuvuus EU:ssa.
- Asetuksella tiukennettaisiin kemikaalirajoituksia leluissa.
  - Lelusääntelyä täydennettäisiin leluja koskevilla yleisillä kielloilla, jotka kattavat tietyt vaaralliset kemikaalit.
- Uusi kokonaisuus on digitaalinen tuotepassi ja velvoite ladata tuoterekisteriin yksilöllinen lelun tuotetunnus ja yksilöllinen toimijatunnus.
  - Valmistajien olisi luotava tuotepassi, jossa annetaan tietoa siitä, että lelut ovat tämän asetuksen ja muun leluihin sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisia.
- Asetusta sovellettaisiin 30 kuukauden kuluttua sen voimaantulosta.

Tuotepassi

- Digitaalisessa tuotepassissa olisi kysymys digitaalisessa muodossa saatavilla olevasta tuotetta koskevasta tiedosta, jonka valmistaja liittäisi tuotteeseen esimerkiksi QR-koodilla.
  - Koodi olisi lelun markkinoille pääsemisen edellytys.
- Tuotepassin sisältämät tiedot olisi annettava digitaalisesti ja helppokäyttöisellä tavalla suoraan käyttämällä tietovälinettä, joka on liitetty leluun, sen pakkaukseen tai mukana oleviin asiakirjoihin.
- Komission tarkoituksena on, että tuotepassi olisi yhdenmukainen EU:n ekosuunnitteluasetusehdotuksen kanssa.
- Ehdotuksen mukaan tuotepassin tiedot tulisi olla sillä jäsenvaltion kielellä / kielillä, missä lelu on asetettu saataville markkinoilla.
- Kuluttajilla tai muilla loppukäyttäjillä, markkinavalvontaviranomaisilla, tullilla, ilmoitetuilla laitoksilla, Euroopan komissiolla ja muilla talouden toimijoilla tulee olla tietoihin pääsy.
- Luomalla tuotepassin valmistajan katsotaan ottavan vastuun siitä, että lelu täyttää sille asetuksessa säädetyt vaatimukset.

Ehdotuksen vaikutukset

- Komission arvion mukaan ehdotuksella ei ole vaikutusta EU:n budjettiin.
- Asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa.
  - Asetuksen soveltaminen edellyttäisi kuitenkin täydentävää kansallista sääntelyä.
- Voimassa oleva sääntely vaatisi ainakin lelujen turvallisuudesta annetun lain ja alemman asteisen sääntelyn tarkistamista sekä keskenään ristiriitaisten vaatimusten kumoamista kansallisesta lainsäädännöstä.
  - Myös toimivaltaisista viranomaisista ja seuraamuksista säätäminen edellyttänevät kansallista lainsäädäntöä.
  - Kansallisia valvontaviranomaisia ovat Tulli ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.
- Kansallisia vaikutuksia arvioidaan neuvottelujen edetessä.
- Ehdotuksella ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin.

Asetusehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

- Asetusehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan (sisämarkkinat).
- Asetuksella varmistettaisiin lelujen uusien turvallisuusvaatimusten ja niihin myöhemmin tehtävien muutosten yhdenmukainen täytäntöönpano ja siten korkeampi turvallisuustaso.
  - Se toisi myös oikeusvarmuutta ja tasapuoliset toimintaedellytykset teollisuudelle.
- Asetuksella vahvistettaisiin lasten suojelua haitallisimmilta kemikaaleilta leluilla leikittäessä ottamalla käyttöön geneerisiä kieltoja haitallisimmille aineille.
  - Lisäksi siinä sallitaan poikkeuksia näihin yleisiin kieltoihin rajoitetuissa olosuhteissa, joissa näiden aineiden käyttö leluissa ei aiheuta riskiä lapsille ja joissa vaihtoehtoja ei ole.
- Valtioneuvosto katsoo ehdotetun oikeusperustan olevan asianmukainen, ja että ehdotus on suhteellisuusperiaatteen ja toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto pitää tärkeänä asetusehdotuksen tavoitetta korkeasta tuoteturvallisuuden tasosta.
  - Ajantasaiset ja yhtenäiset lelujen tuoteturvallisuusvaatimukset edistävät näiden tuotteiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla.
- Valtioneuvosto pitää valittua säädösinstrumenttia (asetus) lähtökohtaisesti kannatettavana.
  - Valtioneuvoston käsityksen mukaan sääntelyn antamista asetuksen muodossa tukee ehdotuksen tavoite vaatimusten mahdollisimman yhdenmukaisesta soveltamisesta jäsenvaltioissa.
- Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa on huolehdittavat siitä, että säädösvallan delegointi komissiolle on tarkoituksenmukaista sekä riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä.
- Valtioneuvosto pitää ehdotettua digitaalista tuotepassia lähtökohtaisesti hyödyllisenä työkaluna.
  - Jatkoneuvotteluissa tuotepassin yhdenmukaisuuteen ekosuunnitteluasetusehdotuksen mukaiseen tuotepassiin tulee kiinnittää huomiota.
- Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia, että ehdotuksen suhde EU:n muuhun sääntelyyn on selkeä ja vältetään tarpeettomat päällekkäisyydet.
- Valtioneuvosto katsoo, että uudistukset leluja koskevaan kemikaalisääntelyyn ovat yleisesti tervetulleita ja yhtenäistävät kemikaalilainsäädäntöä EU:n alueella.

Kiitos